



עפ"ת 9742/10/15 - פבל דינסטר נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 9742-10-15 דינסטר נ' מדינת ישראל

ת.ז. 5058-07-14 317742914

בפני כב' השופט רענן בן-יוסף

המערער

פבל דינסטר

על-ידי ב"כ עו"ד כפיר דור

נגד

המשיבה

מדינת ישראל

על-ידי ב"כ עו"ד ארז ריכטנברג

פסק דין

נגד המערער הוגש בבית משפט השלום לתעבורה בתל אביב יפו (כב' השופט הבכיר י. ויטלסון) כתב אישום בו הואשם בעבירות של אי שמירת מרחק, עבירה לפי תקנה 49(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א - 1961, ונהיגה בקלות ראש וגרם חבלה, עבירה לפי סעיף 62 (2) לפקודת התעבורה, התשכ"א - 1961.

מעובדות כתב האישום עולה כי המערער היה הבעלים של רכב מסוג פולקסווגן מ.ר. 90-066-18. בתאריך 08.09.11 בשעה 00:30 לערך, נהג המערער ברכב הנ"ל בכביש 2 מכיוון דרום לצפון והתקרב לק"מ מס' 82. המערער נהג בעקבות רכב טויוטה נהוג בידי תומר גניש, זה נסע בעקבות רכב סובארו נהוג בידי קלמברג טימור והלה נסע בעקבות רכב מסוג קאיה נהוגה על ידי חדד אברהם.

המערער נהג בקלות ראש לא נתן תשומת לב מספקת לדרך, לא שמר מרחק המאפשר לעצור את הרכב בכל עת כדי למנוע תאונה, התקרב יתר על המידה אל הרכב שלפניו, פגע בו והדף אותו אל רכב הטויוטה שנהדף אל רכב הסובארו אשר פגע ברכב הקאיה.

כתוצאה מהתאונה נחבלו נוסעי הטויוטה והמערער וכלי הרכב המעורבים ניזוקו.

המערער כפר בנהיגה ברכב וטען כי אדם אחר נהג ברכבו ועם קרות התאונה נס מהרכב, אלא שלא ידע לציין מי הוא אותו נהג.

לגרסת המערער בסביבות השעה שבע בערב פגש את חברו מקסים רדוייב, יחד איתו היו שני בחורים שהוא אינו מכירם והללו שתו אלכוהול. במקום היה בחור רביעי שלא שתה. בחור אחד שאת שמו הוא לא יודע ביקש ממנו לנסוע לחולון או לבת ים והוא זה אשר נהג ברכב בשל כך שהמערער היה שיכור. מרגע זה ועד קרות התאונה הוא לא זוכר דבר. כשקרתה התאונה הוא יצא מהרכב, במקום ישבו שני אנשים שביצעו עבודות בכביש והללו ראו את הנהג בורח. (אמרת המערער מיום 09.09.11 - סומנה כ-1/1).

אמנם טענתו זו של המערער נשמעה מיד עם קרות התאונה, אלא שזהות האדם שנהג ברכב לא נמסרה למשטרה שכן



לטענת המערער כאמור, לא הכירו כלל. רק בשלב ההוכחות כשלוש שנים לאחר קרות התאונה זימן המערער את ה"נהג האלמוני - הבורח" לדוכן העדים כעד הגנה והאחרון הכחיש כל קשר לתאונה.

זאת ועוד, טען המערער לחפותו בשל מחדלי חקירה של המשטרה, אי גביית ראיות מהנוכחים בזירה, אי גביית עדות של עד בשם - "ניאל" שהבחין באדם בעל חזות שאינה רוסית בורח מהזירה, אי גביית עדות מהמודיע הטלפוני שפרטיו היו ידועים וכן טענות בדבר שיהיו רב בהגשת כתב האישום.

המדינה מצידה, סמכה ידיה על חזקת הבעלות - חזקה סטטוטורית הקבועה בסעיף 27 ב' לפקודת התעבורה לפיה בעל הרכב נושא באחריות לעבירה שבוצעה ברכבו, ויחשב כמי שנהג בו. רק מקום שבו הנאשם הוכיח באופן פוזיטיבי את זהות הנהג בפועל, כאשר אין די במסירת שמו של הנהג, יעמוד הוא בנטל המוטל עליו שיביא לזיכוי.

בית משפט קמא, לאחר ניהול הוכחות מצא את המערער אשם בדין וביסס הרשעתו בפסק דין מנומק ומפורט מכוח החזקה הקבועה בסעיף 27 ב לפקודה, הלא היא "חזקת הבעלות".

בית משפט קמא קבע, כי גם אם תתקבל גרסת המערער שלא הוא נהג ברכב כפי שטען, הרי שהוא ידע מי נהג בו שכן נכח בקרות התאונה. כך גם עצם העובדה שמיד עם קרות התאונה טען כי לא הוא נהג ברכב וכי אדם אחר נהג ונס מן המקום עם קרות התאונה, הרי שהדבר מלמדנו כי היה בהכרח מספקת ולא שיכור כלוט.

בית משפט קמא קבע, כי שמשבחר המערער לסרב לציין מי נהג ברכב בעת חקירתו בסמוך לתאונה ובאורח פלא מצא את ה"נהג" רק כ-3 שנים לאחר קרות התאונה כשבסופו של יום לא הוכיח מי נהג ברכב, מעידה כאלף מונים שלא ניתן לקבל את גירסתו אשר נוגדת את השכל הישר. שכן עד ההגנה מטעם המערער - מר פרזלי רמין, ששמו הועלה לראשונה רק בשלב ההוכחות ואשר לו מייחס המערער את הנהיגה ברכבו, שלל מכל וכל את מעורבותו בתאונה בעדותו בבית המשפט.

בית משפט קמא הסכים כי נפלו בחקירה מחדלים, אך מצא שלמרות אסופת המחדלים אין בהם כדי לשחרר את הנאשם מחובתו לקיים את חובתו להוכיח מי נהג ברכב- כמצוות סעיף 27 ב לפקודה.

בסופו של יום הורשע המערער בבית משפט קמא ונגזרו עליו קנס בסך 1,500 ₪, פסילה בפועל למשך 6 חודשים ופסילה על תנאי של שישה חודשים למשך שנתיים.

בערעורו טוען המערער כי שגה בית משפט קמא עת הרשיעו.

לטענת המערער בדואליות שבין מחדלי החקירה הקשים שהיו במקרה זה לבין חזקת הבעלות, גוברים מחדלי החקירה ומביאים לזיכוי המוחלט של המערער.

לטענת המערער הגנתו נפגעה מכך שחקירתו לא מוצתה. לטענתו, המאשימה נטלה לה את החרות שלא לחקור עדים ניטרליים שאיששו את טענות המערער, בדבר אי נהיגתו ברכב בשעת קרות התאונה.

טרוניה נוספת אותה מעלה המערער בערעורו הוא השיהוי בהגשת כתב האישום, שהוגש בחלוף 3 שנים מיום ביצוע העבירה וזאת בניגוד להנחיית היועץ המשפטי לממשלה הקובעת זמן מקסימלי של שנה בלבד. הגשת כתב אישום בחלוף זמן כה ניכר לטענתו, פוגעת אנושות בהגנת המערער.



לחילופין והיה והערעור על הכרעת הדין ידחה סבור המערער, כי העונש שהוטל עליו חמור יתר על המידה.

דין והכרעה:

הוראת סעיף 27 ב' (א) לפקודת התעבורה קובעת כדלקמן:

"27ב. (א) נעשתה עבירת תעבורה ברכב, רואים את בעל הרכב כאילו הוא נהג ברכב אותה שעה או כאילו העמידו או החנה אותו במקום שהעמדו או חנייתו אסורה על פי חיקוק, לפי העניין, זולת אם הוכיח מי נהג ברכב, העמידו או החנה כאמור או אם הוכיח למי מסר את החזקה ברכב (להלן - המחזיק), או הוכח שהרכב נלקח ממנו בלי ידיעתו ובלי הסכמתו."

סעיף 27 ב' לפקודת התעבורה קובע חזקה סטטוטורית על פיה, בעל הרכב ייחשב כמי שנהג בו. חזקה זו נדרשת מקום בו הוכח כי בוצעה עבירת תעבורה ולא קיימות ראיות ודאיות לגבי זהות מבצע העבירה.

ברע"פ 1185/11, **מוצטפא ממדוח נ' מדינת ישראל**, [מיום 01.03.11] קבע בית המשפט העליון כי בנסיבות אלה ייחשב בעל הרכב כאחראי לביצוע העבירה, שכן **"הכרעת המחוקק היא, שלא להותיר עבירה הנעברת ברכב בעולם ערטילאי מן הטעם שלא הוברר מי בדיוק נהג ברכב בעת העבירה."**

חזקת הבעלות הקבועה בסעיף 27 ב' לפקודה היא חזקה שבדין. הלכה ידועה היא שהפרכת חזקה מעין זו מותנית בעמידה במאזן ההסתברויות. מכאן כי הנאשם אינו יוצא ידי חובתו על ידי הקמת ספק סביר, אלא עליו להוכיח את גירסתו ברמה של הטיית מאזן ההסתברויות לזכותו. ראה, ע"פ 7475/95, **מדינת ישראל נ' בן-שטרית [פורסם בנבו]**. (י. קדמי "על הראיות" עמוד 1699-1700 מהדורת תש"ע)

לכאורה על פניו, הרי שמשנדרש המערער להוכחה פוזיטיבית להוכיח מי נהג ברכב הרי שאין די היה בגרסה שמסר במשטרה ובבית משפט קמא, כי פגש את האדם שנהג ברכבו זמן קצר לפני התאונה וכי אינו מכיר את שמו ואינו זוכר דבר עד לקרות התאונה משום שהיה שיכור.

אלא מאי, יחד עם גרסתו זו, טען המערער כבר מיד עם קרות התאונה כי הנהג הלא ידוע ברח מהזירה והוצגו חיזוקים לטענתו זו, באמצעות עדים שנכחו באירוע וראו בעיניהם את שהוא טוען לו, אלא שבשל מחדלי חקירה לא "זכה" להוכיחם.

חיזוקים אלו לגרסתו נמצאו בעדותו, בעדויות עדי התביעה ובראיות הפוטנציאליות שלא נאספו ומן הראוי בנסיבות להציגן:

א. כבר ב-**ת/2** ב"הודעה על תאונת דרכים" מצוין המערער כי הנהג הוא "חבר של חברים שלי" אשר ביקש לנסוע לכיוון בת ים חולון לביתו ואמר כי יחזיר אותו לראשון. בגלל שכרותו שלו, לא שם לב וככל הנראה נרדם ולאחר קרות התאונה יצא מהרכב ועובדים שעבדו במקום ראו שהנהג ברח מהרכב.

המערער ממשיך ומציין בעת חקירתו במשטרה מיום 09/09/11 שורה 8 לאמרתו, כי ישב עם שני בחורים שעשו עבודות בכביש והם ראו את הנהג שברח, הוא אף מוסיף בעמוד 2 שורה 21 **"לא נהגתי, הבחור שאני לא זוכר את השם שלו נהג ברכב, אני יביא אותו לחקירה"** וכן מנסה לחזק את גרסתו באומרו **"אני ישבתי מצד ימין ליד הנהג ויש לי סימן של חורה על הצוואר (מראה סימן כהה בצד ימין על הצוואר)"**.



לא למיותר לציין, כי אין בנמצא כל צילום של אותה חבלה או כל תיעוד נוסף.

ב. מדו"ח הפעולה של סמ"ר הילה אלחרר עולה, כי עד שישב ברכב הטיוטה ושמו אלחדד איציק סיפר כי 2 עובדים של מע"צ שהיו במקום הבחינו כי מרכב מסוג פולקסווגן ברח מישו מתוך הרכב. כמו כן נרשם בזכ"ד כי בעל הרכב טען בפניה כי הוא לא נהג ברכב.

בעדותה בבית משפט אישרה הגב' אלחרר שהיו במקום עובדי מע"צ, אך את פרטיהם היא לא רשמה ולפיכך גם לא נלקחה מהם כל עדות.

ג. מהודעת הנהג קלמברג טימור - נהג רכב הסובארו, עולה כי בעת התאונה נאמר לו ע"י אנשים בסביבה כי המערער הוא בעל הרכב אך לא הוא הנהג, הוא תיאר את המערער כשיכור, דיבורו היה איטי תוך שהוא רב עם השוטרת שבמקום.

ד. מעדותו של גניש תומר - נהג רכב הטיוטה עולה, כי היה במקום אדם שעבד בכביש שטען שהנהג ברח. מעדותה של הגב' גניש רינת עולה שהמערער טען בפניה כי לא הוא נהג ברכבו, אלא חברו.

ה. מעדותו של חדד אברהם, נהג רכב הקאיה עולה שהוא הבחין במערער בסמוך לתאונה כאשר הוא טוען בפני אנשים במקום שהוא בעל הרכב אך לא נהג ברכב. גם מר חדד מאשר שעובדים של מע"צ שהיו במקום הבחינו באדם חוצה את הנתיב הנגדי ובורח מהמקום.

ו. במקום נכח עד ראייה אובייקטיבי בשם "ניאל" שטען שראה את התאונה - פרטיו של מר ניאל היו בידי המשטרה. מר ניאל מסר שראה אדם בורח מרכב הפולקסווגן כדקה אחרי התאונה אדם בעל שיער קצר שאיננו בעל חזות רוסית (ראה ת/21 מזכר של יריב ליכטנשטיין). עדות לא נגבתה ממר ליאל וזאת על אף שהעד ליכטנשטיין אישר כי היה צורך בחקירתו.

עתה, משסקרנו את הראיות שנאספו ובעיקר את אלו שחדלו מלאספן, עדויות שצריכות היו להיות בפני בית המשפט, ממילא תעלה השאלה המתבקשת בערעור זה:

האם ניתן לומר שמקום שבו הנאשם טען "לא אני זה שנהגתי ברכב אלא פלוני, שנס על נפשו" וקיימות ראיות פוטנציאליות שאפשר ויאמתו גרסתו שהוא טוען לה, אך בשל מחדלי חקירה לא נאספו ראיות אלה, האם יש לקבוע שבמקרה זה לא הצליח הנאשם להפריך את חזקת הבעלות?

האם חזקת הבעלות היא בבחינת כזה "ראה וקדש" במובן זה שבמצב בו המדינה לא טורחת לבחון טענות נאשם שיש בהם הגנה של ממש להוכחת חפותו, תכפה החזקה הר כגיגית על ראשו של המערער?

לטעמי, במקרה שבפנינו לא ניתן לומר שהמערער מילא פיו מים ולא מסר כל גרסה. גרסתו כי האלמוני פלוני שנהג וברח מהמקום יחד עם עדות עדי הראיה - עובדי מע"צ והעד האובייקטיבי, שראה גם ראה בריחה מהמקום ואף יכל לתאר את חזות הברחן, יש בהם ממש.

לו טרחה החקירה ולו מעט, לדלות ראיות זועקות התומכות בגרסה, כי לא המערער היה הנהג קיימת אפשרות ממשית ברמה של מאזן ההסתברויות לפחות, שהמערער היה מצליח לסתור את החזקה או לכל הפחות היה המערער מצליח



להוכיח את גרסתו ברמה של הטיית מאזן ההסתברויות לזכותו.

משעה שמדינת ישראל בחרה שלא לעשות מאמץ מינימלי ולא ליטול העדויות המפורטות הרי שקופחה הגנת המערער, עד כי ברור שבלעדיהן לא היה בידיו להוכיח את גרסתו ולא יכול היה להתמודד כראוי עם חומר הראיות.

המאשימה לא תוכל לעשות לעצמה "הנחות" כרשות חוקרת בכל אימת שמדובר בחזקת הבעלות ולקנות לעצמה חרות לא לחקור עדים אובייקטיביים וישירים שיש בהם לחזק את גרסת המערער. מדובר במאמץ סביר אשר בנקל יכל לשפוך אור על הנהג "האמיתי" ובכך להוציא את האמת לאור.

בע"פ 10049/08, אבו עזא נ' מדינת ישראל, (23.08.2012) הודגש כדלקמן:

"המשטרה צריכה להתמקד בחקר האמת... חקר האמת משמעו, בין היתר, השגת ראיות אובייקטיביות ופוזיטיביות, איתור עדי ראיה וגילוי ממצאים פסיים לשם ביצוע בדיקות פורנזיות ואחרות...

עדיפה לטעמי שיטת חקירה במסגרתה רותמת המשטרה את מיטב משאביה לשם איתור ראיות של ממש אף מחוץ לחדר החקירות" (שם, בפסקה 92 לחוות דעתו של השופט דנציגר).

יפים דברי בית המשפט העליון בע"פ 5019/09, חליוה נ' מדינת ישראל (20.08.13):

"מן האמור לעיל עולה כי כאשר ניתן, במאמץ סביר, לאסוף ראיות נוספות, ובמיוחד ראיות של עדים ישירים לאירוע, או ראיות אובייקטיביות בטבען - הרי שיש מוצא מאותו הכרח אודותיו דיברתי לעיל. במצבים שכאלה, המשטרה נדרשת להשיג את הראיות הנוספות, וזאת בדרך של זימון העדים הרלבנטיים, או בדרך של "יציאה מחדר החקירות" ותיעוד הממצאים בזירה. לא בכדי קבע חברי, השופט י' דנציגר, במקום אחר כי: "כאשר מדובר בדיני נפשות יש לנקוט בכל הליך חקירתי מתאים, בגדרי החוק, שיכול לסייע בחשיפת האמת" (ענין חזיזה, בפסקה 65)".

על פי השקפתי השארת הכרעת הדין המרשיעה בנסיבות תיק זה, תוך הסתמכות על חזקת הבעלות, תביא לתוצאה שאינה נכונה בהיבט הדין ואינה צודקת, ולכן מצאתי לזכות הנאשם בדין.

בשולי פסק הדין אתיחס לטענת המערער בדבר השיהוי הרב בהגשת כתב האישום. אעיר כי הפכתי והפכתי בטענות המדינה באשר לסיבת השיהוי הנעוצה לטענתם ב"סביכות התיק" ולא מצאתי הסבר זה מספק. ראוי היה שכתב האישום בתיק זה יוגש תוך חודשים ספורים בלבד. אין עסקינן בתיק עב כרס ומרובה עדויות, פעולות חקירה רבות ומסובכות. ממילא, כפי שפורט לעיל פעולות חקירה פשוטות לא בוצעו. השיהוי יש בו מחד גיסא לפגוע בגילוי האמת ומאידך גיסא לגרום לעינוי דין ניכר שלעיתים יש בו אף כדי להקים הגנה מן הצדק לנאשם.

כאמור, המערער זכאי בדין.

ניתן והודע היום, י"ב טבת תשע"ו, 24 דצמבר 2015, במעמד הצדדים והמערער.



רענן בן-יוסף, שופט